

רעפ 33705-04-25 - דאהר אבו קנדיל נ' מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 33705-04-25

לפני: כבוד הרשמת מורן יהב

המבקש: דאהר אבו קנדיל
נגד

המשיבה: מדינת ישראל

התייחסות

**לעניין סיווג ההליך מיום 4025; תשובת
מיום 7025**

החלטה

1. התיק הובא לעיוני בעקבות החלטתו של כב' השופט י' אלרון מיום 20.4.2025, וזאת לשם הכרעה בשאלה אם על ההחלטה נושא ההליך הערעורי הערעור הוא בזכות או ברשות.

השתלשלות ההליכים המשפטיים

2. כנגד מבקש רשות הערעור (להלן: המבקש) הוגשו שני כתבי אישום נפרדים אשר צורפו יחדיו בהליך בבית משפט השלום לתעבורה בנצרת (פ"ל 7296-02-21), והתיק הנוסף שמספרו 9142-01-21. המבקש הודה בעובדות שני כתבי האישום והורשע בשתי עבירות של נהיגה בזמן פסילה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה), שתי עבירות של נהיגה ברכב ללא ביטוח לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970; עבירה של פקיעת רישיון נהיגה מעל 6 חודשים לפי סעיף 10(א) לפקודת התעבורה; עבירת מהירות לפי תקנה 54(א) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961.

ביום 1.2.2023 נגזר דינו של המבקש (כב' השופט ר' עומרי) והוטל עליו עונש של"צ, לצד עונשים

עמוד 1

נלווים.

3. המשיבה ערערה על קולת העונש, וזה התקבל בפסק דינו של בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת (כב' השופטת א' לינדנשטראוס) בעפ"ת 38602-03-23 מיום 19.9.2023, אשר גזר על המבקש 9 חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות, כאשר העונשים הנלווים נשארו על כנם. בקשת רשות ערעור שהגיש המבקש על פסק הדין נדחתה בבית משפט זה (כב' השופט י' אלרון) ברע"פ 7921/23 מיום 15.11.2023. בהמשך לכך, החל המבקש לרצות את עונש המאסר בדרך של עבודות השירות.

4. ביום 29.9.2024, טרם סיומו של ריצוי המאסר בדרך של עבודות שירות, הגיש הממונה על עבודות השירות "בקשה לשינוי גז"ד מטעמי אי כשירות רפואית" בהתאם לסעיף 51(א1)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: הממונה ו-חוק העונשין, בהתאמה). בית המשפט המחוזי קיים דיון בבקשה, וביום 18.3.2025 ניתן פסק הדין השני שבו נקבע כי "חלף יתרת עבודות השירות שנבצר מן המשיב לבצע בשל בעיותיו הרפואיות, יש להטיל עליו מאסר בפועל", ועוד נקבע כי המאסר בפועל יועמד על 90 ימים (להלן: פסק הדין).

5. המבקש לא השלים עם פסק הדין, ומכאן ההליך שבכותרת, אשר הוגש בדרך של בקשת רשות ערעור פלילי (רע"פ).

להשלמת התמונה יצוין כי בד בבד עם הגשת הבקשה דן, הגיש המבקש בקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין, ובהחלטה מיום 18.4.2025 הורה בית משפט זה (כב' השופטת ד' ברק-ארז), בהסכמת הצדדים, על עיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל שהוטל על המבקש עד למתן החלטה אחרת.

6. כאמור, ביום 20.4.2025 הועבר ההליך לטיפולו לצורך סיווגו.

טענות הצדדים

7. טענות המבקש באשר לסיווג ההליך נטענו עם הגשת בקשת רשות ערעור, במסגרתה נטען כי הבקשה מוגשת כך לשם הזהירות, אף שלשיטת המבקש נתונה לו זכות ערעור על פסק הדין. בתוך כך, נטען כי החלטה בדבר הפסקת עבודות השירות מחמת מצב בריאותי היא החלטה ראשונית אשר לא קדם לה דיון בערכאה נמוכה יותר, ולכן בהתאם להוראות חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, אליו מפנה סעיף 51(ב) סיפא בחוק העונשין, הערעור בגינה הוא ערעור בזכות בתוך 45 ימים. טענות המשיבה בקשר לסיווג ההליך הועלו בתחילה במסגרת תשובתה לבקשה לעיכוב

ביצוע, שם נטען כי על פניו ישנה טעות בסיווג ההליך, וכי בהתאם למנגנון הערעור הקבוע בסעיף 51(ב) רישא לחוק העונשין, נתונה למבקש זכות ערעור בת 14 ימים, אשר חלפו זה מכבר.

8. משהועבר ההליך לעיוני, התבקשו הצדדים לשטוח את טענותיהם בקשר לסיווג ההליך באופן סדור. המשיבה חזרה בה מעמדתה וטענה כי לאחר בחינה נוספת, הגיעה למסקנה שהסעיף הרלוונטי לענייננו הוא סעיף 51(ב) סיפא לחוק העונשין, ובהתאם לו אכן יש להגיש את ההליך כבקשת רשות ערעור, וכי בנסיבות אלה המבקש עמד במועדים הקבועים בחוק. בהקשר זה הפנתה המשיבה להחלטותיה של כב' רשמת בית משפט זה, כתוארה אז, ל' בנמלך בע"פ 5715/16 פלוני נ' מדינת ישראל (31.8.2016) (להלן: עניין פלוני) ובש"פ 7953/17 רפאל אוסטיניאזוב נ' מדינת ישראל (26.10.2017) (להלן: עניין אוסטיניאזוב).

המבקש מצידו נותר בדעתו לפיה על "עונש אחר" שניתן מכוח סעיף 51(א1)(1) לחוק העונשין נתונה זכות ערעור בתוך 45 ימים. לצד טענות שהועלו זה מכבר נטען, בין היתר, כי לשון סעיף 51 לחוק העונשין אינה מבחינה או מתייחסת לערכאת הערעור; כי סעיף 51(א1) מתייחס לערכאה שהטילה את העונש על הנאשם; וכי לא כל החלטה של ערכאת ערעור הינה החלטה בערעור. כן נטען כי על פי פרשנותו ותכליתו של סעיף 51 לחוק העונשין, בהליך ערעורי על החלטת בית המשפט בבקשת הממונה בשל מצב רפואי, כבענייננו, יש לגזור הסדר מקל מזה הקבוע במצבים בהם המאסר בדרך של ריצוי עבודות השירות מופסק בשל "התנהגות פסולה" מצד עובד השירות. באשר לפסקי הדין אליהם הפנתה המשיבה - נטען כי אלו אינם מהווים הלכה מחייבת וכי הם שונים בנסיבותיהם מהמקרה דכאן.

דין והכרעה

9. לאחר שעיינתי בטענות הצדדים, מסקנתי היא כי דרך ההשגה על פסק הדין מיום 18.3.2025 היא בדרך של הגשת בקשת רשות ערעור.

10. נקודת המוצא לדין מצויה בסעיף 51 לחוק העונשין העוסק, לפי כותרתו, ב"הפסקה שיפוטית של עבודות השירות". במסגרת הסעיף נמנים מספר מצבים בצידם קבועות סמכויות שונות העומדות לפני בית המשפט בקשר להפסקת עבודות השירות. אחד המצבים, והרלוונטי לענייננו, הוא סעיף 51(א1)(1), הקובע כי:

51(א1). השופט או המותב שגזר את הדין, ובהעדרו - שופט או מותב אחד באותו בית משפט, לפי העניין, רשאי, לאחר שנתן לנאשם אפשרות לטעון את טענותיו, לגזור על הנאשם עונש אחר אם התקיים אחד מאלה, ורשאי בית המשפט להורות כי עבודת השירות תופסק עד למתן החלטתו:

(1) הממונה הביא לפניו חוות דעת של רופא שירות בתי הסוהר, ולפיה עובד השירות איבד את כושר העבודה שלו ונקבעה לו אי-כשירות קבועה או ממושכת בשל פגיעה שאירעה לו לאחר שנגזר דינו;

11. סעיף 51(ב) לחוק קובע הסדר מיוחד, שלו שני מסלולים באשר לערעור על החלטות בית המשפט בקשר להפסקה שיפוטית של עבודות שירות. אופן תקיפת ההחלטה נגזר בהתאם לסעיף מכוחה ניתנה, כאשר בכל הנוגע להחלטות לפי סעיפים קטנים (א)(2) ו-(א)(2) ניתן לערער בזכות תוך 14 ימים, ואילו ביחס להחלטת בית המשפט לגזור "עונש אחר" לפי סעיף קטן (א)(1) מפנה הסעיף להוראות חוק סדר הדין הפלילי. ובלשון ההוראה:

51(ב) "על החלטת בית משפט לפי סעיף קטן (א)(2) או סעיף קטן (א)(2) ניתן לערער תוך 14 ימים מיום שנמסרה ההחלטה למערער; בית המשפט ידון בערעור בשופט אחד והחלטתו תהיה סופית; על החלטת בית משפט לגזור עונש אחר לפי סעיף קטן (א)(1) יחולו הוראות חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, לעניין ערעור.

12. עיון בהוראות פרק ו' בחוק סדר הדין הפלילי הנוגעות לערעור מעלה כי עניין בהסדרים שונים בקשר להגשת הערעור וניהולו (כך, למשל, בנוגע לתקופת הערעור וסדר הטענות בערעור). ואולם, אין בהן התייחסות לסיווג ההליך הערעורי. משכך, ובהתאם לכללים המקובלים, יש להחיל את דיני הערעור הרגילים (בהקשר זה ראו גם הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 101) (נשיאת מאסר בעבודות שירות), התשס"ח-2008, ה"ח 384, עמ' 582; פרוטוקול הדיון של ועדת החוקה, חוק ומשפט (להלן: ועדת החוקה) שקדמה לתיקון מיום 14.9.2009, בעמ' 54-55; ודיון המשך מיום 17.9.2009, שם צוין: "היה עניין להבהיר את הנושא של ערעור לגבי סעיף (א)(1) למרות שזה ערעור רגיל, אבל לבקשת כל הגורמים עשינו כאן הבהרה שמדובר בערעור רגיל" (עמ' 37-38)).

13. במקרה דנן, ביום 19.9.2023, בית המשפט המחוזי, בשבתו כבית משפט לערעורים על פסק דינו של בית משפט השלום, גזר על המבקש עונש של 9 חודשי מאסר אשר ירוצו בדרך של עבודות שירות. ביום 18.3.2025, בית המשפט המחוזי, מתוקף היותו המותב שגזר את הדין ביושבו כערכאת ערעור, הטיל על המבקש "עונש אחר", בהתאם להוראת סעיף 51(א)(1).

מה, אם כן, משמעות הדיבור "ערעור רגיל" במצב שבו את הדין גזר בית משפט שלום ובית המשפט המחוזי דן בסוגיה כערכאת ערעור?

14. הוראת סעיף 41(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 מורה כי ערעור על פסק

דין של בית משפט מחוזי בערעור ניתן לערעור לפני בית המשפט העליון, כפוף למתן רשות (ראו רע"פ 3112/14 צבי כהן אקולוגיה בע"מ נ' מדינת ישראל המשרד להגנת הסביבה, בפסקה 12 (17.7.2014)). בעניין זה נקבע בפסיקה זה מכבר: "עצם העובדה כי בפסק-דין של ערכאת הערעור מצויים שינוי, תוספת או אף הכרעה חדשה שלא נכללה בהחלטת הערכאה הראשונה, אין בה כדי להוציא את המקרה מגדר 'גלגול שלישי' ולהקנות זכות ערעור [...]". כלל זה חל כלשונו גם באותם מצבים בהם הסוגיה מושא בקשת רשות הערעור התעוררה רק לאחר פסק הדין בערכאה הראשונה - כך שהערכאה הדיונית כלל לא הייתה יכולה לדון בה - ונדונה לראשונה רק בערכאת הערעור" (ראו רע"פ 4951/15 אלי בוכריס נ' מדינת ישראל, בפסקה 12 וההפניות שם (15.11.2015)).

15. אכן, סוגיית אופן ההשגה על פסק דין הניתן בידי ערכאת הערעור מכוח סעיף 51(א1) לחוק העונשין, נדונה זה מכבר בבית משפט זה, על-ידי כב' הרשמת, ל' בנמלך, כתוארה אז, בעניין פלוני ובעניין אוסטניאזוב, עליהם עמדה גם המשיבה בתגובתה מיום 4.5.2025. באותם מקרים נקבע "כי בעובדה שפסק הדין ניתן מכוח סעיף 51(א1) הנ"ל אין כדי להצדיק סטייה מכללי הערעור הכלליים, ועל כן כאשר פסק דין כאמור ניתן בידי ערכאת הערעור יש להשיג עליו ברשות".

לא מצאתי כי המקרה דנן עוסק "בנסיבות אחרות לגמרי" מההליכים שנזכרו לעיל, כפי שטען המבקש, שיש בהן כדי להצדיק את שינוי סיווג ההליך לערעור בזכות. העובדה כי בע"פ פלוני הסכימה המדינה לקבל את בקשת רשות הערעור, איננה משנה להכרעה בשאלה אם מדובר בזכות ערעור או בבקשת רשות ערעור. המבקש אף לא הבהיר כיצד לטענתו קביעת בית המשפט המחוזי בעניין אוסטניאזוב לפיה גזר הדין של בית המשפט השלום, אשר מלכתחילה כלל עונש מאסר בפועל, הינו "נכון ולא נפלה בו כל שגגה [...]", משנה לענייננו של המבקש. משכך, לא מצאתי להידרש ליתר טענות המבקש שלטענתו יש בהן כדי לשנות מהקביעה כי על פסק דין הניתן על ידי ערכאת הערעור מכוח סעיף 51(א1) לחוק העונשין יש להשיג ברשות.

16. נוכח האמור, בשים לב לעמדת המשיבה, כמו גם לעובדה כי הבקשה דנן הוגשה במועדה - הדיון בטענה שהערעור הוגש באיחור מתייתר.

17. בנסיבות העניין, ההליך שבכותרת ימשיך להתברר כרשות ערעור פלילי, והטיפול בו ימשך כסדרו.

ניתנה היום, ו' אב תשפ"ה (31 יולי 2025).

מורן יהב, שופטת
רשמת